
Fonološki opis govora Vnanjih Goric (SLA 226)

Vlado Nartnik

IZVLEČEK: V članku je podan fonološki opis govora Vnanjih Goric, stičišča dolenjskih, gorenjskih in (rovstarsko)horjulskih narečnih posebnosti.

ABSTRACT: The phonological description of the local speech of Vnanje Gorice, reflecting the peculiarities of the Dolenjsko, the Gorenjsko and the (Rovte-)Horjul dialects, is presented in this article.

1 PARADIGMATIKA

Glasovje govora Vnanjih Goric se kakor sicer v jeziku najprej deli na dve skupini: na skupino tonsko izrazitih zložnih (samo)glasnikov (G) in skupino navadno odpornih nezložnih soglasnikov (S), ki v govornem toku prvim navadno predhajajo ter se dalje delijo na podskupino zvočnikov (Z) in šumnikov (Š). Sledeč akustični fonologiji slavista Romana Jakobsona, je romanist Žarko Muljačić trikotno paradigmo šumnikov in glasnikov prilagodil še izgovorni fonologiji tako, da je široki šumnik /k/ in glasnik /a/ postavil desno od visokega in svetlega šumnika /t/ oziroma glasnika /i/ ter nizkega in temnega šumnika /p/ oziroma glasnika /u/

1.1 Glasniki

Za glasnino govora Vnanjih Goric je značilno zlasti to, da je kolikostna protistava dolgih in kratkih glasnikov prepoznavna posredno, skozi kakovostno protistavo čistih in motnih glasnikov.

1.1.1 Dolgi glasniki

i:

e:

a:

o:

u:

1.1.2 Kratki glasniki

i

[*ɛ*]

e

ə

u [ɤ] *a*

1.2 Soglasniki

Med nezložnimi soglasniki so na prvem mestu zvočniki, ki pomenijo prehod med zvočno najbolj ubranimi glasniki ter zvočno najmanj ubranimi šumniki. Glasnikoma /i/ in /u/ sta namreč bližja izrazito nešumna zvočnika /j/ in /w/, izrazito neglasni zvočniki /n/, /l/, /r/ ter /m/, /v/ pa so bližji nevlačljivo-vlačljivim šumnikom /t/, /d/, /s/, /z/ ter /p/, /b/, /f/.

1.2.1 Zvočniki

n *l* *r*
j

[ŋ]

m *v* *w*

1.2.2 Šumniki

t *d*
c [ʒ] *s* *z*
č [ʒ̣] *š* *ž*
k [g] *x* ***g***
p *b* *f* [v]

1.3 Prozodija

1.3.1 Mesto naglasa kot posplošene toničnosti in kot znamenje zanjo je razpeto med oblikoslovnim ustrojem ter vzratnim štejetjem besednih zlogov.

1.3.2 Dolgi glasniki so samo tonični.

1.3.3 Kratki glasniki so lahko tonični ali atonični.

1.3.4 Tonični glasniki so lahko zategli (akutirani) ali obločni (cirkumfektirani).

1.3.5 Inventar prozodemov obsega četvero toničnost (Ĝ:, Ğ:, Ę, Ę) in atonično kračino (G).

2 SINTAGMATIKA

Kot opis glasovja je paradigmatika izjemen vidik govornice (jezikovne dejavnosti). V govoru se namreč glasovi poustvarjajo sintagmatično, se pravi tako, da si sledijo v govornem toku in vplivajo eden na drugega.

2.1 Glasniki

2.1.1 Dolgi glasniki

2.1.1.1 Pred zvočnikom /r/ se /i:/ izravna z /e:/ (*mè:r*, *nabé:rat*).

2.1.1.2 Glasnik /e:/ ni mogoč za vzglasnim zvočnikom /j/ (*sné:*, *snéja* – *jó*, *jéja* – *jòz*, *jóž*).

- 2.1.1.3 Zategli (včasih tudi obločni) /o:/ ni mogoč za vzglasnim zvočnikom /w/ oziroma /v/ (*wájstər* ‘oster’, *wále* ‘olje’, *wázk* ‘ozek’, *wáži* ‘ožji’, *wágleja* ‘oglje’ – *vále* ‘volja’, *vágu* ‘vogel’).
- 2.1.1.4 Obločni /o:/ za vzglasnim zvočnikom /v/ ni ohranjen (ù:z ‘voz’, ù:sk ‘vo-sek’).
- 2.1.2 Kratki glasniki
- 2.1.2.1 Tonična kratka glasnika /ə, e/ se pojavljata predvsem v zadnjem zlogu (*pàs, pàsà, pá:si* – *ərděč, zəlě̀n, šəràk* – *ərdě:če, zəljàna, šərwàka* – *igrèj(te), nòw(cat)*)
- 2.1.2.2 Pred zvočnikom /j/ se najde tudi prehod /ə/ v [ɛ] (*səmèj* ‘semenj’, *rèja* ‘rja’)
- 2.1.2.3 Pred zapornim zvočnikom /j/ se kot položajna varianta /a/ govori [ɛ] (*krèj* – *krà:ja*).
- 2.1.2.4 Pred zapornim zvočnikom /w/ prehajajo /ə, ě, i/ tonični v [ɔ] (*šòw* ‘šel’, *sə̀dòw* ‘sedel’, *skròw* ‘skril’), atonični pa se z njim zlivajo v /u/ (*ná:jdu, ví:du, xwádu*).
- 2.1.2.5 Pred zapornim zvočnikom /w/ se kot položajna varianta /a/ govori [ɔ] (*stòw* – *stáwa* – *stwál, wastòw* – *wastá:wa* – *wastá:l*)
- 2.1.2.6 Predtonični /e/ prehaja v [ə], razen v predlogu in predponi *pre-* (*presé:kòw* – *sə̀gətət* ‘ščegetati’).
- 2.1.2.7 Za soglasniki /l ← l’, č, š, ž/ je potonični glasnik /a/ izjemen (*šù:la* – *dì:le, pò:jstle, kà:ngle, sré:če, sré:čet, xí:še, dú:še, ujáže, grì:že*).
- 2.2 Soglasniki
- 2.2.1 Zvočniki
- 2.2.1.1 Odporni zvočnik /j/ se pred glasnikoma /i:;, i/ ne pojavlja (*(n)í:va* ‘njiva’, *krà:vi* ‘kravji’).
- 2.2.1.2 Zvočnik /w/ in glasnik /u/ oblikoslovno alternirata z zvočnikom /l/, prim. ed. – mn.: *pì:w pí:wa* – *pì:l pí:le, rjù:w rjù:wa* – *rjù:l rjù:le, djà:w djà:wa* – *djà:l djà:le, stá:u stá:wa* – *stá:l stá:le, dàru dárwa* – *dàrəl dārle*).
- 2.2.1.3 Zvočnik /v/ niha med odporno neglasnostjo [v], zaporno nešumnostjo [w] in zložno glasnostjo [u] [*vərvjò:* – *vərwí:* – *vàru, sòw/si:w* – *sí:va* – *sí:wkast*].
- 2.2.1.4 Odporni zvočnik /v/ se pred /u:/ in /o:/ ne pojavlja (ù:z ‘voz’, ù:sk ‘vo-sek’, *paù:di* ‘povodenj’, *žə̀ù:* ‘živo’, *tù:r, sù:ra* ‘svora’ – *mò:j, tò:j, sò:j, xò:ja*).
- 2.2.1.5 Zobni zvočnik /n/ se pred zadnjenebnimi šumniki razširja [*ugà:ɲka*].
- 2.2.1.6 Za zadnjenebno varianto [ɲ] zobnega zvočnika /n/ se znotraj besede vzpostavlja tudi nevlačljiva varianta [g] vlačljivega šumnika /g/ [*wabèn gwa:s* – *wabènga gwasù:*].
- 2.2.1.7 Pred šobnimi šumniki zobni zvočnik /n/ potemni (*brà:mba, klà:mfa*).
- 2.2.2 Šumniki
- 2.2.2.1 Šumniki se po zvonečnosti/nezvonečnosti prilikujejo sledečim šumnikom [*škàfja* – *škàv bò:*]. To velja tudi za zlitnika /c, č/ [*tá:žga, ərdě:žga*].

- 2.2.2.2 Zveneči šumniki so sredi povedi dopustni tudi v izglasju (*zò:b, lè:d, rù:g, mrèz ja*).
- 2.3 Prozodija
- 2.3.1 Kratki obločni glasniki so bolj navadni v zadnjih ali edinih besednih zlogih.
- 2.3.2 Kratki zategli glasniki so bolj navadni v predzadnjih besednih zlogih (*zəljána, šərwáka*). Kolikor jih najdemo tudi v zadnjih, gre za onemitve končnega atoničnega /i/ iz /i, ě/ in /u/ iz /u, o/. Kratka zateglost v zadnjem zlogu je torej drugotna (*njás ← nesì, nwás ← nosì, mwást ← mostù, rəšját ← rešetò*).
- 2.3.3 Dolgi glasniki so možni v vseh besednih zlogih.
- 3 IZVOR**
- 3.1 Glasniki
- 3.1.1 Dolgi glasniki
- i:* iz /i:/ (*zí:ma, sí:n*)
    - iz toničnega /i/ v nezadnjem besednem zlogu (*lí:pa*)
    - iz /de:/ (*kí:*)
  - u:* iz /u:/ (*lú:č*)
    - iz toničnega /u/ v nezadnjem besednem zlogu (*kú:xa*)
    - iz /o:/ (*kədu:., nù:č, mù:rja*)
    - iz /q:/ (*gù:s – mò:ž*)
    - iz /ho:/ (*pù:t*)
    - iz /vo:/ (*naù:, gàu:ru*)
    - iz /o:ʔ/ (*pù:nù:č – pòwne*)
    - iz /o:w/ (*gərmù:ja*)
  - ɛ:* iz /e:/ (*pè:č*)
    - iz toničnega /e/ v nezadnjem zlogu (*né:su*)
    - iz /ɛ:/ (*pè:t*)
    - iz toničnega /ɛ/ v nezadnjem zlogu (*glé:dəw*)
    - iz /ě:/ (*rè:č*)
    - iz toničnega /ě/ v nezadnjem zlogu (*bré:za*)
    - iz /i:/ ter /i/ v nezadnjem zlogu pred zvočnikom /r/ (*pasté:r, ské:ra*)
  - o:* iz /o:/ (*mó:j, tó:j, só:j – mù:č*)
    - iz toničnega /o/ v nezadnjem zlogu (*kó:že*)
    - iz /q:/ (*zò:b*)
    - iz toničnega /q/ v nezadnjem zlogu (*gó:ba*)
    - iz /ʃ:/ (*čò:n, sò:nce*)
  - a:* iz /a:/ (*và:s, wà:s, stá:t, bá:t se*)
    - iz toničnega /a/ v nezadnjem zlogu (*žá:ba*)

- iz /ə:/ (*mà:x*)
 iz toničnega /ə/ v nezadnjem zlogu (*gá:ne*)
 iz umično naglašene /o/ (*dá:m – ká:m*)
- 3.1.2 Kratki glasniki
- i* iz vzglasnega /i/ (*igràt*)
 iz potoničnih sklopov /ji, je/ (*krà:vi, dávi/dí:vi, brá:ti*)
 iz potoničnih sklopov /əń, ij/ (*wá:gi, škà:ri*)
- u* iz vzglasnega /u/ (*ugá:ne*)
 iz vzglasnega /ʉə/ (*ugàt se*)
 iz predtoničnega /o/ (*kugá: – ragà:*)
 iz predtoničnega /w/ (*usà:k*)
 iz potoničnega /ʉ/ (*stá:u, bá:u se*)
 iz potoničnega /ʃ/ (*já:buk, dāru*)
 iz potoničnega /ul/ (*tré:bux, kwá:žux – mu*)
 iz potoničnih diftongov /əw, ow/ (*cé:rku, cè:rkuca, pì:šuka, bú:kujā, lè:šujā*)
 iz potoničnega sklopa /vi/ za zvočnikom /r/ (*máruca*)
 iz izglasnih sklopov /əʃ, iʃ, ěʃ/ (*né:su, xwádu, ljātu*)
- ɛ* iz toničnega /ə/ pred zvočnikom /lj/ iz /ń/ (*měj, səměj*)
 iz umično naglašene /e/ pred /lj/ (*mėja*)
 iz /a/ pa tudi /a:/ pred zvočnikom /lj/ (*děj, mējxən*)
- ə* iz toničnega /ě:/ za odpornim /lj/ (*jóm*)
 iz toničnega /ě/ v nezadnjem zlogu za odpornim /lj/ (*jádwa*)
 iz toničnega /e/ v nezadnjem zlogu za odpornim /lj/ (*jótra*)
 iz /o:/ za odpornim /w/ (*wákna*)
 iz izglasnega /ol/ (*dnə, səkən*)
 iz /li/ (*cvəli:wa, sət, xwádət*)
 iz /ul/ (*səknə, čè:wlə*)
 iz /ě/ (*cədí:, xrən, ví:dət*)
 iz /ə/ (*məgwà, rəž, gá:bər*)
 izpred atoničnega /r/ (*smərdí:*)
 izpred sklopa /lě/ (*mələt*)
 iz predtoničnega /e/ (*lədù:*)
 iz predtoničnega /e/ (*məsù:, jəzí:ka*)
 iz predtoničnega /a/ (*čəkà:wa*)
- o* iz /ʃ:/ in /ʃ/ v diftongu z /w/ (*vəwk, dəwg*)
 iz izglasnih sklopov (*iʃ, ěʃ, əʃ, oʃ, ovi, ow, aw, aʃ*) pred zvočnikom z /w/ (*zašəw, məw, šəw, fəžəw, mastəw, mastəw, iskəw, dé:wəw*)
 iz /e/ ob zanikanem prihodnjiku *ne bo* (*nəw*)
- e* iz toničnega /i/ pred zapornim zvočnikom /r/ (*sér*)
 iz toničnega /e/ (*kmèt, prèc, šafèr, cəgarèta*)
 iz toničnega /e/ v zadnjem zlogu (*věč*)
 iz toničnega /e/ (*njáse*)
 iz potoničnega /e/ (*pá:met*)
 iz potoničnega /a/ v položaju za /l ← l', č, š, ž/ (*wəle, ká:če, xí:še,*

- ujáže*)
- a iz umično naglašeneda /e/ z odpornim /j/ (*sjástra*)
 iz umično naglašeneda /e/ z odpornim /j/ (*jáčmen, jázk*)
 iz umično naglašeneda /o/ z odpornim /w/ (*stáwa/stwála*)
 iz umično naglašeneda /o/ z odpornim /w/ (*mwášk*)
 iz umično naglašeneda /ə/ z odpornim /w/ (*dwáns*)
 iz umično naglašeneda /a/ za odpornim /w/ (*swádka*)
 iz umično naglašeneda /a/ z odpornim /j/ (*djáleč*)
 izpred toničnega /r/ znotraj besede (*pàrst, srəbàrən*)
 izpred sklopa /rě/ (*smaré:ka*)
 izpred sklopa /rě/ po onemitvi /i/ iz /ě/ (*žàrt*)
 iz toničnega /a/ v zadnjem zlogu (*bràt, jàst 'jaz'*)
 iz toničnega /o/ v zadnjem zlogu (*stràp*)
 iz toničnega /o/ v zadnjem zlogu (*stràk*)
 iz atoničnega /a/ (*navà:da*)
 iz atoničnega /o/ (*nagè:, bri:taf*)
 iz atoničnega /o/ (*rakè:, rwáka*)
 iz atoničnega /e/ (*jà:strab*)
 iz /e/ v klitiki in priponi *je* (*ja, rəsjà*)
 iz /e/ v spolniku *en* in nikalnici *ne* (*an naú:mən čwówk, nasrè:če, na vé:m, nám 'ne bom'*)

3.2 Soglasniki

3.2.1 Zvočniki

3.2.1.1 Nešumna zvočnika /j, w/ sta posebej nastala:

- j iz /j/ (pri starejšem rodu) (*kwàj kwáj(n)a, lù:kja/lù:kna, lù:kje/ lù:kne, učéja/učéjne*)
 iz /j/ (*mějxən*)
 iz /r/ (*fá:jmaštər*)
 iz drugotno naglašeneda /e/ po umiku naglasa s kratkega oksti-
 toničnega zloga (*eː → é- → já*) (*sjástra, njáswa, jádən*)
 je drugotni /j/ pred glasnikom /ə/ iz /i/ (*jət*)
 je drugotni /j/ v položaju med glasnikom in vlačljivimi zobni-
 ki pa tudi prednjenebniki (*wájstər, pó:jstle, fějst, gnéjzd, gràjzd, gró:jzdja, pà:jsxa, bějž*)
- w iz /w/ v izglasju in v sklopu z /a, o, ə/ (*dà:w – dá:wa, čwavé:ka, pà:wc*)
 iz drugotno naglašeneda /o/ po umiku naglasa s kratkega oksti-
 toničnega zloga (*oː → ó- → wá*) (*kwáza, nwásu, wáda*)
 je drugotni /w/ pred glasnikom /a/ iz /o/ (*wabwà:k, wabràz*)
- 3.2.1.2 Neglasni zvočniki /n, l, r, v, m/ so posebej nastali:
- l iz /l/ (*všle, pè:lem, Iblá:na – iblá:jtar*)
 iz /l/ (*lú:č, lú:na, lú:že*)
 iz /h/ (*kalù: – kalè:sa, lò:g – Padò:g*)

- r   iz /w/ (bù:ku – bù:k^le)
              je drugotni /r/ v položaju med glasnikom in vlačljivim pred-
              njenebnikom /ž/ (feržòw)
- v   iz /w/ (vi:dəm, vé:m, pavá:bəm)
- 3.2.2   Šumniki
- 3.2.2.1   Šumniki so se razvili posebej:
- t   iz   /xt/ (tət)
              /pt/ (təč)
- d   iz   /t/ (cvədè)
              /dv/ (lədí:ce)
- č   iz   /t'/ (své:če, sré:če)
              /čr/ (čé:va, čè:vəl)
- š   iz   /st'/ (gó:še, təš, pi:šk, tú:ršca)
              /č/ (pəškà, nəškè:)
              /pš/ ((u)šəní:ca)
              /boš/ (uš)
- k   iz   /t/ (kná:wa)
              /tj/ (kè, tré:k/tré:t)
- x   iz   /d/ (xčè:r, paxpwət)
              /k/ (xrá:sta)
- g   iz   /g/ (grá:bt, grà:d)
              /gʃ/ (gabàk)
- /w/ (grá:bc, zgù:n)
- f   iz   /b/ (drafí:na)
              /g/ (nù:fi)
- b   iz   /m/ (bròwli:nc 'mravlja')
- 3.2.2.2   Zveneči šumniki se vrh tega pojavljajo kot variante nezvenečih fone-
 mov.
- 3.3   Prozodija
- 3.3.1   Ġ: ←   Ġ:
              ←   Ġ v nezadnjem zlogu
- 3.3.2   Ġ̇:   ←   Ġ̇:
- 3.3.3   ZĠ   ←   G po umiku naglasa s kratkega oksitoničnega zloga na
              predtonična kratka glasnika (e, o)
- 3.3.4   Ġ̇   ←   Ġ v zadnjem ali edinem zlogu
- 3.4   Nemenje glasov
- 3.4.1   Nemenje glasnikov
 Najbolj pogosto nemijo atonični glasniki /i, u, ə, o/ glede na položaj v
 besedi. Praviloma preminejo izglasni glasniki in glasniki v položaju za
 zvočniki.
 Tako premine izglasni i (← i, ě) v DM ed, ITdv, Omn samostalnikov a-

in *i*-debla v Red in Dmn, samostalnikov *i*-debla (*rí:b, ní:t, rí:bam, ní:təm*), v Imn pridevnikov, zaimkov in deležnikov na *-r, -l, -n* (*dwábər, dé:wal, plè:l, zdè:wán – mwáj, twáj, swáj*), v 3. os. sedanjika ednine glagolov (*xó:d, ví:d, grà:b*), verjetno analogično po tem tudi v dvojini in množini (*xó:dva, xó:dta, xó:dma, xó:dte, xó:dja*), v velelniku (*xwád, xwádta, xwádma, xwádtē*), v prislovih (*dà:w, drè:w, dwást*). V Imn samostalnikov moškega spola je */i/* preminil samo občasno. Pri tem je predvsem važno, da Ied in Imn zaradi nemenja ne bi sovpadla. Glasnik */i/* je navadno preminil, če je kljub temu ostala oblikovna razlika med Zed in Ied ter Ied in Imn (*màt! – má:t, tšč – tí:č*).

Glasnik */o/* je preminil samo v ITed srednjih samostalnikov in pridevnikov ter v prislovih na *-o* (*mé:st, ší:w, dwábər*). Preminek */o/* je tudi oblikoslovne narave.

Osrednji kratki glasnik */ə/* je v potoničnih zaprtih zlogih (*pé:sk, pé:tk*) morda preminil kar po oblikoslovni naliki (*pé:ska, -ə, -am → pé:sk*).

Najbolj poredko je preminil končni */u/* v DMed moških samostalnikov (*brà:t, pər brà:t*), kjer so bolj običajne oblike z ohranjenim *-ə* (*brá:tə*).

3.4.2 Preminki soglasnikov

Od soglasnikov sta po prilikovanju najbolj pogosto preminila */j/* in */w/*. Zvočnik */j/* je preminil v položaju pred */i:/*, */i/* (*(n)í:va, krà:vi*), zvočnik */w/* pa v položaju pred */u:/* (*ù:z, na ù:da* 'na vodo', *paù:di*),

Zvočnik */r/* je preminil za zlitnikom */č/* (*čé:da, čè:vəl*)

Šumnik */d/* je preminljiv pred homorganim zvočnikom */n/* (*jáden – jána, dà:n – pòwne*)

Zlitnik */č/* je preminil v skupini */šč/ ← /st/* (*kà:še* 'kašča', *darí:še*).

Literatura

- BENEDIK, Francka, 1997, Fonološki opis govora vasi Pungert, v: *Jezikoslovni zapiski* 3, Ljubljana 1997, str. 157–166.
- BENEDIK, Francka, 1999, Vprašalnica za SLA, v: *Vodnik po zbirki narečnega gradiva*, Ljubljana, str. 26–102.
- LOGAR, Tine, 1993, *Slovenska narečja*, str. 112–114.
- LOGAR, Tine, 1996, Fonološki opisi, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*. Uredila K. Kenda-Jež, Ljubljana, str. 241–216.
- MULJAČIĆ, Žarko, 1972, *Opća fonologija i fonologija suvremenoga taljanskog jezika*, Zagreb, str. 1–320.
- NARTNIK, Vlado, 1972/73, Poskus nove obravnave slovenskega fonološkega sistema, *Jezik in slovstvo* XVIII, str. 81–91.
- NARTNIK, Vlado, 1987/88, Med fonemi in sindemi, *Slava* II, str. 79–86.
- NARTNIK, Vlado, 1995, Dinamika oblikoslovnega naglasa v slovenskem knjižnem jeziku, *Języki słowiańskie 1945–1995: Gramatyka – Leksyka – Odmiany*, Opole 1995, str. 167–171.
- PEZDIR, Marija, (ok. 1955), *Glavne značilnosti govora vasi Vnanje Gorice: Semi-*

- narska naloga, Ljubljana, str. 1–8.
SMOLE, Vera, 1999, Fonološki opis govora vasi Šentrupert (SLA 262), *Jezikoslovni zapiski* 4, Ljubljana 1998, str. 73–88.
ŠKOFIC, Jožica, 1999, Fonološki opis govora Kroke (SLA 202), *Jezikoslovni zapiski* 3, Ljubljana 1997, str. 175–189.

Phonological Description of the Local Speech of Vnanje Gorice

Summary

The speech of Vnanje Gorice joins and combines the Dolenjsko, the Gorenjsko and the (Rovte-)Horjul dialectal peculiarities. The stress position is not determined by counting syllables of a given word and, besides the short unstressed vowel (V), four stresses are possible (V̇:, V̇:, V̇, V̇). The system of five long stressed vowels /i:/ – /e:/ – /a:/ – /ɔ:/ – /u:/ forms a non-centralized triangle. The system of seven short stressed or unstressed vowels forms a centralized rectangle [ɛ] – /e/ – /a/ – [ɔ] behind a hanging triangle /i/ – /ə/ – /u/ representing a bridge to the consonants /j/ – /x/ – /w/. The consonants /j/ – /w/ originating also from the palatalized-velarized juxtaposition of the consonants /j/ – /l/ simultaneously acquired the ability to form the complexes /ja/ – /wa/ from /e/ – /o/ with the shift-back stress, while the sibilant consonant /x/ is juxtaposed to the voiced phoneme /g/, similarly as the sibilant consonants /s/ and /š/ are juxtaposed to the voiced phonemes /z/ and /ž/.